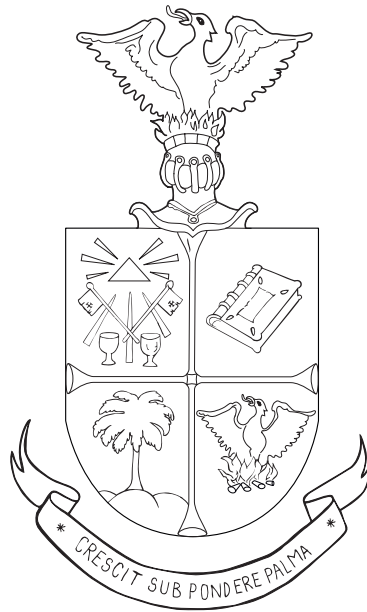

Glossa Iuridica

XIII. évfolyam, 3-4. szám

Budapest, 2026

Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar

SZERKESZTŐBIZOTTSÁGI ELNÖK:

Miskolczi Bodnár Péter

A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG TAGJAI:

Antalóczy Péter, Birher Nándor, Böcskei Elvira, Bruhács János,
Csáki-Hatalovics Gyula, Cservák Csaba, Czine Ágnes, Dobrocsi Szilvia,
Domokos Andrea, Homicskó Árpád Olivér, Jakab Éva, Köbel Szilvia,
Kukorelli István, Kun Attila, Liviu Radu, Miskolczi Bodnár Péter,
Móré Sándor, Osztovits András, Pulay Gyula, Rixer Ádám, Erik Stenpien,
Stipta István, Szabó Imre, Szabó Zsolt, Szalma József, Szuchy Róbert,
Tamás András, Tóth András, Tóth J. Zoltán, Törő Csaba Attila,
Trócsányi László, Udvary Sándor

FŐSZERKESZTŐ:

Rixer Ádám

FŐSZERKESZTŐ-HELYETTESEK:

Köbel Szilvia, Nagy Péter, Szuchy Róbert, Udvary Sándor

SZERKESZTŐK:

Arató Balázs, Boóc Ádám, Cservák Csaba, Domokos Andrea, Stipta István

ISSN 2064-6887

*A teljes lapszám a Károli Gáspár Református Egyetem Kooperatív Doktori
Programja (KDP) keretében, a Kulturális és Innovációs Minisztérium
támogatásával készült*

Kiadja a Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kara

Felelős kiadó: Prof. Dr. Tóth J. Zoltán, dékán

A kiadvány nyomdai munkálatait előkészítette:

Patrocinium Kiadó

www.patrocinium.hu

A MAGYAR JOGI FOLYÓIRATOKRÓL EGY KONFERENCIA ÜRÜGYÉN

JOGI FOLYÓIRATOK FŐSZERKESZTŐINEK ÉS TULAJDONOSAINAK I. TALÁLKOZÓJA¹

RIXER ÁDÁM
egyetemi tanár (KRE ÁJK)

Absztrakt

A tanulmány négy részre osztható: az elsőben bemutatja azt a kutatási folyamatot, amely elvezetett a *Jogi folyóiratok főszerkesztőinek és tulajdonosainak I. találkozója* ötletéhez, a másodikban a jogi folyóirat fogalma kerül terítékre, míg a harmadikban áttekintjük azokat a főbb kérdéseket, amelyek a mai Magyarországon (is) megkerülhetetlen szempontok a jogi, illetve kifejezetten jogtudományi folyóiratok értékelése körében. Röviden, de minden lényeges aspektust érintve katalogizáljuk a jogi folyóiratok működésével, minőségével, kortárs kihívásaival és lehetséges jövőbeni formaváltozásaival kapcsolatos legfontosabb szempontokat. Végül pedig kísérletet teszünk a hazai jogi folyóiratok együttműködési lehetőségeinek áttekintésére, néhány vonatkozásban javaslatokat is megfogalmazva.

Kulcsszavak: jogi folyóiratok, Magyarország, együttműködés

A CONFERENCE ON HUNGARIAN LEGAL JOURNALS

First Meeting of Editors-in-Chief and Owners of Legal Journals

Abstract

The study is divided into four sections: the first describes the research process that led to the idea for the First Meeting of Editors-in-Chief and Owners of Legal Journals; the second discusses the concept of a legal journal, while the third reviews the key issues that are unavoidable considerations in the evaluation of legal journals in Hungary today. We briefly

1 A tanulmány a Károli Gáspár Református Egyetem Kooperatív Doktori Programja (KDP) keretében, a Kulturális és Innovációs Minisztérium támogatásával készült.

catalog the most important aspects related to the operation, quality, contemporary challenges, and possible future transformations of legal journals, touching on all essential aspects. Finally, we attempt to review the possibilities for cooperation among domestic legal journals, offering suggestions in some respects.

Keywords: legal journals, Hungary, cooperation

Bevezetés

A jogi folyóiratok magyar jogtudományban játszott szerepét és jelentőségét nehéz túlértékelni: a terület korábbi kialakulásának, fejlődésének és megmaradásának középponti elemeiként, az információcsere megkerülhetetlen szereplőiként, sőt, a tudományos folyamatok aktív alakítóiként érdemes kezelnünk őket. Ezzel együtt a hazai jogtudomány egyik elhanyagolt, önálló kevéssé kutatott területe ez, amely – az egyes publikációkra adott szakmai reakciókon túl – nagyobb érdeklődés kiváltására csak a néhány évente sorra kerülő lapminősítések alkalmával volt képes egészen a közelmúltig.

Ezen kíván(t) tudatosan változtatni a Lőrincz Lajos Közjogi Kutatóműhely kollektívája: 2025 novemberében került sor a Károli Gáspár Református Egyetem Lőrincz Lajos Közjogi Kutatóműhelye szervezésében – a Kulturális és Innovációs Minisztérium által támogatott Kooperatív Doktori Program című kutatási projekt keretében – a *Jogi folyóiratok főszerkesztőinek és tulajdonosainak I. találkozója* című konferenciára, 2025. november 28-án. Fontos azonban, hogy a folyóiratok kapcsán elindított tudományos párbeszéd egy hosszabb kutatási folyamat egyik eredménye. Egy kétéves kutatás keretében (2022–2024) ugyanis a jogi-közigazgatási szaknyelv állapotának, jellemzőinek felmérését tűztük ki célul.² A teljes kutatásban két fő kérdésre kerestük a választ: 1. Szükség van-e Magyarországon jogi-közigazgatási szaknyelvújításra? 2. Szükséges-e, és amennyiben igen, milyen módon lehetséges egy jogi-közigazgatási terminológiastratégia kialakítása? A kutatás során tehát a KRE ÁJK Lőrincz Lajos Közjogi Kutatóműhely keretében a jogi-közigazgatási szaknyelvújítás, valamint egy önálló terminológiastratégia kialakításának szükségességét, illetve lehetőségét vizsgálták nyelvészek, terminológusok és jogászok. Az interdiszciplináris

2 A célkitűzések és eredmények tekintetében lásd részletesebben: FÓRIS Ágota – RIXER Ádám: Kétnyelvűség a tudományban. Út a jogi-közigazgatási terminológiastratégiához. *Magyar Nyelv*, 2025, 121 (2), 178. <https://doi.org/10.18349/MagyarNyelv.2025.2.178>

kutatói csapat céljai között szerepelt az is, hogy kapcsolódjanak ahhoz a megkezdett munkához, amely a nemzeti terminológiastratégia kialakítására tett korábbi javaslatokkal³ és a tényleges tervezési munkák megkezdésével⁴ csatlakozott az UNESCO terminológiastratégiai irányelveihez.⁵

A projekt során különösen lényeges kérdésekként kezeltük a) a jogi-közigazgatási szaknyelv helyzetének vizsgálatát; b) a terület kutatóinak, szakembereinek, érintett intézményeinek feltérképezését és a vizsgálatokba történő bevonását; c) a téma releváns bibliográfiájának összeállítását; továbbá d) a kezdeti, illetve közbülső eredmények publikálását (lásd: Rixer 2023). A vizsgálatok elméleti keretét egyrészt a jogi-közigazgatási szaknyelvvvel, például a közérthetőséggel kapcsolatos vizsgálatok adták, másrészt a terminológiastratégia kialakítására vonatkozó irányelvek, amelyekben kulcsszerepet játszik a terminológia hozzáférhetőségének a biztosítása. Kutatásainkba lényeges nyelvpolitikai vonatkozásként beemeltük a szakmai és tudományos nyelvhasználat egynyelvűségének, illetve kétnyelvűségének kérdését is, amennyiben a magyar felsőoktatásban és tudományban zajló nemzetköziesítés nyomán mind a jogtudományi publikációkat, mind a jogi-közigazgatási képzést egyre nagyobb mértékben a magyar és angol kétnyelvű nyelvhasználat jellemzi.⁶ Tudományosan is igazoltnak látjuk, hogy „Ahhoz, hogy ebben a közösségben ne a felcserélő kétnyelvűség (vagyis magyar helyett angol nyelvhasználat), hanem a hozzáadó kétnyelvűség (vagyis a magyarral párhuzamos angol nyelvhasználat) valósulhasson meg (...), megfelelő szemléletre és kétnyelvű terminológiai munkára van szükség.”⁷

Az UNESCO terminológiastratégiai irányelvei és az ISO terminológiastratégiára vonatkozó szabványa⁸ alapján a terminológiastratégia négy

3 FÓRIS Ágota – BÖLCSKEI Andrea: *Ajánlások a magyar terminológiastratégiához*. In: FÓRIS Ágota – BÖLCSKEI Andrea (szerk.): *Terminológiastratégiai kihívások a magyar nyelvterületen*. Budapest, L'Harmattan – OFFI Zrt., 2019, 140–164.

4 A részleteket lásd: FÓRIS Ágota: *A magyar terminológiastratégia megvalósításának perspektívái*. *Hungarológiai Évkönyv*, 2024, 25 (1), 78–86.

5 *Guidelines for Terminology Policies. Formulating and implementing terminology policy in language communities*. Paris, UNESCO, 2015. Magyarul: SOMOGYI Zoltán (ford.): *Terminológiapolitikai irányelvek. A terminológiapolitika kialakítása és megvalósítása különböző nyelvközösségekben*. In: FÓRIS Ágota – BÖLCSKEI Andrea (szerk.): *Terminológiastratégiai kihívások a magyar nyelvterületen*. Budapest, L'Harmattan – OFFI Zrt., 2019, 167–218.

6 Uo. 179.

7 Uo.

8 *Terminology policies – Development and implementation*. <https://www.iso.org/standard/71971.html> (2026. 03. 10.)

fázisa (előkészítés; kialakítás; megvalósítás; a terminológiai infrastruktúra fenntartása) közül az első, az előkészítési fázis fontos feladata a meglévő jogszabályok nyelvi és terminológiai környezetének felmérése, valamint – *s ez az ami igazán lényeges a jogtudományi folyóiratok nézőpontjából is – az érintettek (angolul: stakeholders) közötti rendszeres konzultáció* (pl. workshopok és konferenciák az érintettek részvételével), ezért a célunk a projekt keretében az volt, hogy a jogi-közigazgatási szakterület szaknyelvi helyzetét felmérjük, és biztosítsuk a konzultációs lehetőséget és információcserét a téma kutatói számára.⁹

A kutatás a fenti célok megvalósítása érdekében – egyebek mellett – foglalkozott olyan – a szűkebb téma szempontjából megkerülhetetlen – kérdésekkel is, mint a határon túli magyar jogi szaknyelv(ek) szétregeződésének folyamata, vagy éppen a jogi szakfordítás kortárs nehézségei, illetve a terminológiai harmonizáció feladata.¹⁰

Már a kutatás ezen, első szakaszában megfogalmaztunk néhány olyan javaslatot is, amelyek terjesztésében, továbbgondolásában és esetleges megvalósulásában a jogi folyóiratokra is jelentős feladat hárulhat. Így például „...célszerű volna nyelvstratégiai dokumentumok elkészítése egyetemi szinten, ennek hiányában az egyetemek jogi és igazgatási karainak szintjén. Ezt nemcsak az idegen nyelvű képzések számának növelése indokolja, hanem valamennyi képzéssel kapcsolatban növelheti a nyelvi tudatosságot, ráirányíthatja a figyelmet a magyar nyelvű terminológia fenntartásának és kezelésének jelentőségére, a kétnyelvű tudományos nyelvhasználat terminológiai támogatásának szükségességére és ennek tudatosítására; a fölcserélő kétnyelvűség helyett a hozzáadó kétnyelvűség felé történő elmozdulás fontosságára. Ilyen dokumentumok készítése továbbá ráirányíthatja a figyelmet a magyar szaknyelvek és a tudományos kétnyelvűség önálló kutatási tárgyként játszott szerepére.”¹¹

Ez volt az a pont, ahol – a hazai jogi-igazgatási nyelv erősítését, megújítását célzó kutatás keretében – a továbblépés egyik lehetséges irányaként egy meginduló párbeszédben való részvételre alkalmas, a terület fő alakítóiként megjelenő érintettek szisztematikus, azaz nem egyszeri bevonásának szükségessége kezdett el körvonalazódni. A korábbi kon-

9 Uo.

10 Az első ismertetések egyikeként lásd: KURTÁN Zsuzsa: Szétágazási folyamatok és összehangolási törekvések a magyar jogi szaknyelv fejlesztésében. *Magyar Jogi Nyelv*, 2022/2, 29-39.

11 FÓRIS – RIXER i. m. 189.

ferenciák¹² sikere mellett is világos volt azonban az is, hogy a bevonni kívánt személyeket egyúttal érdekeltté is kell tenni, olyan programot vagy programokat felkínálva, ami számukra is érdemi hasznokkal kecsegtet. A gondolkodást, a megfelelő irányba történő orientálódást megkönnyítette néhány további mozzanat is. Ezek között külön is említendő, hogy a Károli Gáspár Református Egyetem – együttműködve a Magyar Jogász Egylettel és az Alkotmánybírósággal – 2025-ben már ötödik alkalommal adott helyt a *Magyar Jogi Könyvszalonnak*, amellyel eredetileg is „hagyományteremtő elképzeléstől vezérelve a szellemi gazdagodást és innovatív gondolkodást serkentő fórumot kívánt létrehozni.”¹³ Így adta magát, hogy a könyvek (jogi szakkönyvek) mellett a ’nyomtatott tudomány’ másik ’lábát’, a folyóiratokat is vonjuk be ebbe a közös gondolkodásba. Szintén lényeges szerepet játszott a folyóiratok felé orientálódásunkban az a tény, hogy a

12 2022. december 1-én online nemzetközi workshop került lebonyolításra *A határon túli magyar jogi-igazgatási nyelv állapota* címmel. A szlovákiai, szerbiai, romániai és hazai nyelvészek, illetve jogászok bevonásával lezajlott rendezvény rendkívül pozitív visszhangot kapott. A *Szükség van-e Magyarországon jogi-igazgatási szaknyelvújításra? Jogi-igazgatási terminológiastratégia kialakítása* c. konferenciára a Lőrincz Lajos Közjogi Kutatóműhely szervezésében 2023. március 9-én került sor a Csekonics-palotában. Az Egyetemen nyelvészek, terminológusok és jogászok részvételével zajló – hasonló című – kutatás második nyilvános alkalma lehetőséget kínált arra, hogy a hazai jogtudomány, illetve az egyes jogász hivatásrendek képviselői, az Igazságügyi Minisztérium és az OFFI Zrt. munkatársai vagy éppen a Magyar Alkalmazott Nyelvészek és Nyelvtanárok Egyesületének tagjai, valamint a magyar nyelv ügye iránt elkötelezett érdeklődők e tárgyban tizenhat előadót is meghallgassanak. A rendkívül nagy érdeklődés mellett lezajlott rendezvényen két ízben is lehetőség volt hozzászólásokra, s igen előremutató, hasznos, sőt inspiráló vita alakult mindkét alkalommal – jelezve a jelenlévők elkötelezettségét, illetve a témakör objektív súlyát is. A konferencián széleskörű egyetértés alakult ki egy terminológiastratégia szükségességét illetően, sor került a jogi szakfordítás kortárs nehézségeinek bemutatására, a digitális fejlődés vonatkozó összefüggéseinek feltárására, továbbá szinte valamennyi előadó kiemelte a terület elhanyagoltságát a jogi-igazgatási felsőoktatásban.

A kutatás harmadik mérföldköveként egy nemzetközi konferencia tette teljeskörűvé a vizsgálatot, amennyiben 2024-én május 29-én a *The Status and Renewal of Legal-Administrative Language in the European States* címmel szervezett nemzetközi online konferenciánkon külföldi előadók arról osztották meg velünk és egymással tapasztalataikat, hogy hogyan, milyen intézményesített formákban zajlik az egyes, tipikusan nem angol nyelvű, kis- és közepes méretű európai országokban (pl. Magyarország mellett Litvániában, Csehországban, Georgiában, Portugáliában és Törökországban) a jogi-igazgatási nyelv gondozása, fenntartása és megújítása.

13 <https://jogikonyvszalon.hu/> (2026. 03. 20.)

megújult doktori képzésben résztvevők, a közvetlen tudományos utánpótlást jelentő kollégák számára is lényeges területről van szó, amennyiben a tudományos pályára lépésük feltétele, hogy idejekorán értsék, átlássák a hazai – és nemzetközi – jogi folyóiratok helyzetét, főbb jellemzőit stb., és úgy váljanak részeivé ennek a közegnek, hogy azt előbb-utóbb, felkészülten alakítani is képesek legyenek. Ezért is folytatása a 2025 novemberi konferenciának a doktoranduszok számára 2026-ban megszervezett workshop, amelyen ki-kí a saját szakterületén létező, hazai és nemzetközi tudományos folyóiratok főbb jellemzőit gyűjtötte össze, elvégezve a csoportosítás és a kritikát sem nélkülöző következtetések levonásának feladatát is, eredményeit megosztva a többi doktori képzésben résztvevővel, a közvetlen hasznosíthatóság reményében is. A Lőrincz Lajos Közjogi Kutatóműhely szervezésében 2026. április 23-án került sor erre a workshopra, *Jogi folyóiratok a doktori hallgatók szemével* címmel.

Szintén a jogi folyóiratok felé lendítette tovább a megkezdett, jogi nyelvvel kapcsolatos kutatásokat a hazai tudományos egyesületekkel, kifejezetten a közigazgatástudományok és közigazgatási jogtudomány területén működő civil szervezetekkel, tudományos egyesületekkel, illetve a tágabb régióban tevékenykedő közigazgatás-tudományi egyesületekkel, tudományos társaságokkal kapcsolatos kutatómunka,¹⁴ amely szerencsés módon folytatódott a 2025-ben meginduló Kooperatív Doktori Programban, amennyiben annak is egyik lényeges eleme a hazai jogtudomány civil kapcsolatainak és 'lábának' vizsgálata, a tudományos eredmények disszeminációjának, a tudománynépszerűsítés lehetőségeinek, illetve a civil törekvések tudományban játszott szerepének, tudományra gyakorolt hatásának áttekintése. Kapóra jött, hogy a hazai jogi folyóiratok tulajdonosai, kiadói között több civil szervezet is van, például A *Közigazgatási Eljárási Jogi Közlemények* a közigazgatási szakemberek tevékenységének elméleti és gyakorlati támogatására vállalkozó Közigazgatási Eljárási Jogi Egyesület elektronikus, szakmai-tudományos folyóirata. De – további példákat keresve – a Magyar Jogászegylet periodikája a *Jogászegyleti Ér-*

14 Lásd bővebben Rixer Ádám: Tudományos egyesületek a közép- és kelet-európai közigazgatástudományban, avagy milyen középtávú céljai lehetnek az újonnan létrejött Közép és Kelet-Európai Közigazgatástudományi Egyesületnek? *Közigazgatástudomány*, 2022, 2 (2), 100–117. (a továbbiakban: RIXER 2022a); illetve RIXER, Ádám: Academic associations in the field of administrative sciences in Central and Eastern Europe, or what could be the medium-term objectives of the newly established Central and Eastern European Society for Administrative Sciences? *Institutiones Administrationis – Journal of Administrative Sciences*, 2022, 2 (1), 171–187.

tekezések, a Magyar Ügyvédi Kamara lapja az *Ügyvédek Lapja*, továbbá a Magyar Jog- és Államtudományi Társaság adja ki a *DIEIP* című folyóiratot.

Mindezekre tekintettel okszerűnek tekinthető a jogi folyóiratok felé fordulásunk. Ahhoz azonban, hogy e területen hasznos következtetésekre juthassunk, előzetes lehatárolásokra, fogalmi pontosításra van szükség – tisztázva például a jogtudományi folyóirat és a tágabb kategóriaként kezelt jogi folyóirat közti különbséget.

2. A jogi folyóirat fogalma

A hagyományos tudomány egyidejűleg szóbeli és írott, miközben nyilvánvaló, hogy az írásbeliség jelenti azt a – tudomány lényegét is adó – biztonságot, hogy az eredmények adott személyhez köthetők és visszakereshetők, azaz az adott személy által megfogalmazott állítások igazolása vagy éppen cáfolata mások (sokak) számára hozzáférhető alapokon nyugodva mehet végbe. Ezt a helyzetet a szóbeli megnyilatkozások rögzítésére, visszanezésére, illetve feldolgozására alkalmas eszközök elterjedése, illetve az elektronikus felületek (digitális megoldások) elterjedése is csak kismértékben árnyalja, hiszen jól látható, hogy a tudomány előrehaladása szempontjából továbbra is reziduális tétel mások szóbeli előadásainak (vissza)nézése/(vissza)hallgatása, azaz továbbra is az azokról más által készített leiratok vagy összefoglalások, az előadások utóbb tanulmánnyá formált változatai vagy éppen az előadások ppt-i lesznek meghatározó forrásai a gondolatok tényleges közkinccsé válásának. Szóbeli előadások, illetve tudományos jellegű, szóbeli viták nélkül természetesen nincs tudomány, ám ahhoz, hogy egy-egy ilyen szóbeli előadás vagy vita tanulságai, körvonalazódó eredményei, az azok során felmerülő problémák valóban a tudományos érték rangjára emelkedhessenek (bekerülhessenek a tudományos diskurzusba), szükség van azok – szöveges vagy egyéb – rögzítésére is.¹⁵ És ezért van szükség folyóiratokra, így jogi, jogtudományi folyóiratokra is.

Mind a folyóirat jelenségcsoportja, mind pedig a jogtudományi jelleg leírható jól azonosítható fogalmi elemekkel, még akkor is, ha szemben más tudományterületekkel,¹⁶ a jogi folyóirat fogalma mindezidáig nem

15 RIXER Ádám: A közigazgatási jogtudomány műfajai. *KözigazgatásTudomány*, 2025, 5 (1), 104.

16 Például az alkalmazott nyelvészeti folyóiratok kapcsán lásd: FÓRIS Ágota: Alkalmazott nyelvészeti periodikumok (folyóiratok és kiadványsorozatok) Magyarországon – a tudományos dokumentáció aktuális kérdései. *Alkalmazott Nyelvtudomány*, 2020,

vált érdemi tudományos vizsgálatok tárgyává. A *folyóirat (periodika) fogalma* alatt hagyományosan egy olyan nyomtatott vagy digitális kiadványt értünk, amely rendszeres időközönként (pl. hetente, havonta) jelenik meg, és általában egy meghatározott témakörrel foglalkozik (legyen az tudomány vagy bármi más), és azonosítható szerzővel rendelkező, könyvnél rövidebb cikkeket, tanulmányokat, riportokat vagy egyéb műfajba sorolható, de írott részeket is tartalmazó munkákat közöl, miközben célja leggyakrabban a tájékoztatás, oktatás, szórakoztatás. S, hogy mitől lesz (jog) tudományi jellegű egy írásmű? A *jogi termékek esetében a tudományos jelleg megállapíthatóságának minimuma* – az e termékekben érintett vizsgálati tárgyak leíró jellegű rögzítésén és korábban létrejött szövegek tartalmának megisméltésén érdemben túlmutató kritikai jelleg, valamint a tudományos apparátus megléte mellett –, hogy az adott szöveg közvetlen célja a tudományos diskurzusba való belépés legyen, továbbá a szerző(k) személye is egyértelműen azonosítható legyen.

A nehézséget a vizsgált területen sokkal inkább a jogtudományi folyóiratok körének azonosítása, lehatárolása jelenti, amennyiben a nem, vagy nem elsősorban a jogtudományi eredmények közlésére alapított lapok között is találunk olyat, amely – a neve, illetve a küldetésnyilatkozatában foglaltak ellenére – igen nagy számban, vagy túlnyomó többségében mégis e körbe tartozó írásokat közöl (eltérő mértékben ugyan, de ilyen például a *Tér és Társadalom*, a *Föld-Rész*, a *Polgári Szemle*, a *Közigazgatás Tudomány*). Egyébként is a – társadalmi normák hierarchiájának csúcsán helyet foglaló – jog 'szétterülése' figyelhető meg a tudományban; akár nem társadalomtudományi területeken is egyre több a jogi vagy részben jogi tematikát, illetve módszert (is) megjelenítő tanulmány – az interdiszciplinaritás, sőt, transzdiszciplinaritás térnyerése különösen jól látható a vizsgált területen. Ez a folyamat persze nem új keletű, de tovább erősödik: egyrészt az életviszonyok bonyolultabbá válása a jog belső multidiszciplinaritását fokozza (azaz a jogterületek összemosódásához vezet), emellett pedig a jogon kívüli diszciplináris területek egyre nagyobb része kerül – a tudomány számára is feladatokat jelentő módokon – kapcsolatba a jogtudománnyal. Kérdésként merül fel, hogy van-e – szerkesztőként, szerzőként, vagy akár tulajdonosként – bármilyen teendőnk azzal a trendszerű változással, hogy az egyéb, döntően társadalomtudományi lapok egyre több jogi tárgyú és

20 (2), 1–24. <http://dx.doi.org/10.18460/ANY.2020.2.005>. A közigazgatástudományi folyóiratok fogalmára nézve lásd: RIXER Ádám: *A magyar közigazgatási jogtudomány értékelésének szempontjai*. Budapest, Ludovika Egyetemi Kiadó, 2020, 114–115.

jogtudományi módszerű írást közölnek, miközben a saját lapjainkban egyre több az inter-, sőt transzdiszciplináris irányultságú tanulmány.

Fontos adalék az is, hogy a jogtudomány számos vonatkozásban elválaszthatatlan a tágabb jogélettől, annak eseményeitől, folyamataitól, személyi vonatkozásaitól. A szakmai természetű, de nem feltétlenül tudományos természetű jelenségek és jelenségcsoportok (pl. bírói ítéletek, közéleti híradások, jogászbálok, a jogásképzéssel vagy a folyóiratok finanszírozásával összefüggő döntések – hogy csak néhányat említsek) a tudomány tágabb kontextusaként maguk is alakítói a tudománynak, és akár önálló kutatások tárgyaivá is válhatnak.

Valamennyi fenti tényre tekintettel – amikor a folyóiratok kerültek a kutatás célkeresztjébe, és a következő rendezvény meghívotti körét kellett átgondolni – végül nem a jogtudományi folyóiratokra szűkítettük a meghívottak csoportját, hanem tágabbra vontuk ezt a kört. Egyúttal el is jutottunk a hazai jogi folyóiratok hármas felosztásához, értve ez alatt, hogy három koncentrikus körben elhelyezhetőnek látjuk valamennyi jogi folyóiratot:

A jogi folyóirat legtágabb fogalmába beletartozik minden, legalább részben jogi tematikájú periodika, ahol is a „részben jogi tematikájú” azt jelenti, hogy rendszeresen közöl ilyen írásokat, méghozzá oly’ módon, hogy ezen írások nem is maradnak teljesen reflektálatlanul a tudomány egészén belül. Varga Tímea ezeket „Jogi anyagokat is közlő egyéb társadalomtudományi lapok” címszó alatt említi.¹⁷ Ebbe a fogalomba természetesen beletartoznak a jogtudományi, és a kifejezetten jogi témákkal foglalkozó, de nem tudományos folyóiratok is.

A jogi folyóirat szűkebb fogalma körébe azokat a lapokat soroljuk, amelyek esetében a jogi tematika a döntő, meghatározó – azaz ebbe a kamarai vagy éppen a hallgatói lapok is beleférnek! Akár hírlevelek, magazinok is, amelyekben szerkesztett formában és előre meghatározott rendszerességgel egy-egy jogi foglalkozási csoport élete, a jogélet egyes vonatkozásai jelennek meg. Izgalmas leágazása ennek a kérdésnek, hogy a különféle közlőnyök (hivatalos lapok) besorolhatóak-e a vizsgált körbe.

A jogi folyóiratok legszűkebb fogalma esetében egyetlen feltételnek kell megfelelniük az ide tartozó elemeknek: azokat a folyóiratok sorolhatjuk ide, amelyek esetében a feldolgozás tudományos igényű, azaz – a fentebb ismertetett definíciót is alapul véve, a formai szempontoknak való

17 VARGA Tímea: A magyar jogi szaktájékoztató forrásai és eszközei. 2. rész. A jogalkalmazási gyakorlatra és a jogi szakirodalomra vonatkozó információszolgáltatás. *Könyvtári Figyelő*, 2015, 25 (1), 29.

megfelelésen túl – a tudományos diskurzusba való belépés és tudományt alakító jelenlét jelenti az orgánum fő célját.

Az előkészítő munka során – kutatásainkat a másodikként említett, „szűkebb”, a hivatalos lapok, illetve jogtudományi jellegű írásokat is közlő egyéb (társadalom)tudományos lapok nélküli fogalomra korlátozva – 102 létező jogi folyóiratot sikerült azonosítani: ezek azok, amelyek legalább egy alkalommal 2024-ben is megjelentek. Ebbe a körbe *tehát* nem csupán a legszűkebb értelemben vett tudományos orgánumok tartoznak, hanem a kamarai lapok vagy éppen a jogi karok hallgatói lapjai is¹⁸ – amennyiben utóbbiak a jogélet számos speciális, identitásalakító aspektusát (jogi nyelv, jogi kultúra stb.) is hozzáférhetővé teszik, és ezek révén a jogtudomány alakításában is érdemi szerepet játszanak.

A 102 jogi folyóirat – 2025 végén, a legjobb tudomásunk szerint – a következő volt:

Acta Animalia Hungarica, Acta Humana – Emberi Jogi Közlemények, Acta Juridica Hungarica - Hungarian Journal of Legal Studies, Acta Universitatis Sapientiae Legal Studies, Acta Universitatis Szegediensis: Forum: Acta Juridica et Politica, Adó-kódex, Adó szaklap, Advocat (Miskolc), Agrár- és Környezetjog (Journal of Agricultural and Environmental Law), Alkotmánybírósági Szemle, Annales Universitatis Scientiarum Budapestinensis de Rolando Eötvös Nominatae - Sectio Iuridica, Ars Boni, Állam- és Jogtudomány, Belügyi Szemle: A Belügyminisztérium Szakmai Tudományos Folyóirata, Börtönügyi Szemle, Büntetőjogi Szemle, Comitatus Önkormányzati Szemle, Corvinus Law Papers, Családi Jog, De iurisprudentia et iure publico – Jog- és politikatudományi folyóirat, Debreceni Jogi Műhely, Díké - A Márkus Dezső Összehasonlító Jogtörténeti Kutatócsoport Folyóirata, ELTE Law Journal, Erdélyi Jogélet, Essays of Faculty of Law University of Pécs, Yearbook of [year], ESG Online, EU Jog online szakfolyóirat, Európai Jog: Az Európai Jogakadémia Folyóirata, Európai Tükör, Expressis Verbis, Fizetéseképtelenségi Jog Online, Fogyasztóvédelmi Jog, Fontes Iuris - Az Igazságügyi Minisztérium Szakmai Folyóirata, Fundamentum, Gazdaság és Jog, Glossa Iuridica, Hungarian Labour Law E-Journal, Hungarian Year-

18 Örömmre szolgált, hogy a hallgatói lapok képviselői is jelen voltak a konferencián – azok ti. akik közül néhányan 30 vagy 50 év múlva is bizonyosan lapszerkesztéssel foglalkoznak majd. Most nem tudjuk megjósolni sem, mi lesz 50 év múlva a magyar nyelvű jogi folyóiratok sorsa – de tény, hogy van egy felelősségünk, azzal kapcsolatban, hogy mit hagyunk rájuk, milyen hagyományokat, mintákat, álláspontokat alakítunk ki, s ami a leglényegesebb milyen gondolkodásmódot képviselünk, illetve *mennyire vagyunk tudatosak* mindabban, amit ma teszünk.

book of International Law and European Law, In Medias Res: Folyóirat a sajtószabadságról és a társadalmi nyilvánosság szabályairól, Infokommunikáció és Jog, Ingatlanjog, Institutiones Administrationis – Journal of Administrative Sciences, Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle, Ítélet, Iustum Aequum Salutare, Jegyző és Közigazgatás, Jog, Állam, Politika: Jog- És Politikatudományi Folyóirat, Jogászegyleti Értekezések, Jogászvilág, Jogelméleti Szemle, Jogesetek Magyarázata, Jogi Tanulmányok, Jogtörténeti Szemle, Jogtudományi Közlöny, Journal of Eastern European Criminal Law, Jura, Jurátus, Katonai Jogi és Hadijogi Szemle, Kánonjog, Kisebbségi Szemle, Kisebbségvédelem, Közbeszerzési Értesítő Plusz, Közbeszerzési Jog, Közigazgatási Eljárási Jogi Közlemények, Közigazgatástudomány, Közjavak, Közjegyzők Közlönye, Közjogi Szemle, Kriminológiai Közlemények, Kriminológiai Tanulmányok, Magyar Jog, Magyar Jogi Nyelv, Miskolci Jogi Szemle: A Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Karának Folyóirata, Miskolci Jogtudó, MTA Law Working Papers, Munkajog, Nemzetbiztonsági Szemle, Opuscula Civilia, Parlamenti Szemle, Pázmány Law Review, Pázmány Law Working Papers, Pesti Ügyvéd, Pécs Journal of International and European Law, Pécsi Munkajogi Közlemények, Polgári Jog, Pro Futuro - a Jövő Nemzedékek Joga, Pro Minoritate, Pro Publico Bono – Magyar Közigazgatás, Public Goods and Governance, Public Governance, Administration and Finances Law Review, Publicationes Universitatis Miskolcensis Sectio Juridica et Politica, Scriptura, Sportjog, Studia Iuris, Studia Juridica et Politica Jaurinensia, Themis: Az ELTE Állam- és Jogtudományi Kar doktori iskoláinak elektronikus folyóirata, Tolle Lege, Ügyészek Lapja, Ügyészségi Szemle, Ügyvédek Lapja, Vadlaw, Versenytükrök: a Gazdasági Versenyhivatal Versenykultúra Központjának lapja.

3. A jogi folyóiratok főbb jellemzői

A jogi folyóiratok, és különösen a magyar nyelvű jogi folyóiratok jellemzői tekintetében két jól elkülöníthető kérdésre is választ kell találnunk: *egyrészt*, melyek azok az általános folyamatok, amelyek a közelmúltban ezeket az orgánumokat is megváltoztatták, és ma is hatással vannak rájuk; *másrészt*, hogyan tudjuk értékelni, illetve minősíteni az egyes lapokat – akár összehasonlítási, akár egyéb céllal. Ebben a fejezetben ezt a két kérdést járjuk körül – így mutatva be a hazai jogi folyóiratok főbb sajátosságait. Mindezt természetesen úgy érdemes megtennünk, hogy az egyes kérdések körében – legalábbis a fontosabbak esetében – a nemzetközi alapösszefüggések is

felvillantásra kerülnek, az összemérés révén is többletérveket biztosítva a helyzetértékeléshez.

3.1. Kortárs folyamatok a jogi folyóiratok életében

Nem mondhatunk mást, minthogy a jogi folyóiratoknak a teljes jogélet, és azon belül is kifejezetten a jogtudomány által kijelölt társadalmi közege radikális átalakuláson megy át. A szakmai blogfelületek megjelenése, az elektronikus folyóiratok és elektronikus cikkadatbázisok, illetve kifejezetten *open access* felületek elterjedése – számos hasonló, *minden esetben mennyiségi bővülést is eredményező* jelenség mellett – jelentős hatást gyakorol a jogtudományra (is), az eredmények disszeminációjára, és általánosságban is a tudományos kapcsolatokra. Olyan új, értékteremtő irányultságú, de egyúttal üzleti alapú, digitális platformok jönnek létre a tudományban is, amelyek a feleknek egy nyitott, részvételen alapuló, a szolgáltatások és információk cseréjét biztosító infrastruktúrát és bizonyos szintű önigazgatást tesznek lehetővé.¹⁹ A változások döntő mozzanata, hogy *a tudományos munka folyamatában a birtoklás helyett a hozzáférhetőség (hozzáférés), végső soron a láthatóság válik kulcskérdéssé,*²⁰ nem utolsósorban a szerzők és intézmények tudományos teljesítményének felértékelődése miatt (lásd részletesebben a 3.2. alfejezetben).

„A mennyiségi növekedés egyik tényezője feltétlenül az a tény, hogy a technikai fejlődés egy kattintásnyi távolságot eredményezett szerző és olvasó között, átrendezve a klasszikus viszonyokat annak tekintetében, hogy ki lehet szerző, olvasó (felhasználó), esetleg kiadó, a kiadást anyagilag támogató szereplő egy [...] közlemény tekintetében, illetve, hogy e szerepek mennyire stabilak – utóbbi alatt a szerzők, esetlegesen az olvasók beazonosíthatóságát, visszajelzéseik gyorsaságának lehetőségét stb. is értve. Azt feltételezhetnénk, hogy az újabb felületek létrejöttével – és ezen keresztül az elérhető tudás mennyiségének növekedésével – az egyes közlemények tényleges olvasottsága is nő, de egyenes arányosságról bizonyosan nem

19 PARKER, G. Geoffrey – ALSTYNE, Marshall W. – CHOUNDARY, Paul Sangeet: *Platform Revolution: How Networked Markets are Transforming the Economy and How to Make Them Work for You*. New York, W. W. Horton and Company, 2016, 3. Idézi: CSÉFALVAY Zoltán: *A nagy korszakváltás*. Budapest, Kairosz Kiadó, 2017, 259.

20 Tamásné Fekete Adrienn: *Könyvtári ismeretek alapképzésben résztvevő hallgatóknak 2012*. Eger, EKF TPKM, 2012. <https://www.slideserve.com/jerica/az-el-ad-s-f-k-rd-sei> (2026. 05. 16.)

beszélhetünk.”²¹ Sőt, egyes – adatokkal csak részben alátámasztott – állítások szerint egy komikus alaphelyzet állandósul: több az író, mint az olvasó.²²

Az információmennyiség exponenciális növekedése egy mindig is létezett, sőt, lényeges szempont további felértékelődését is eredményezi: ez a szempont pedig a közérthetőség. A közérthetőség követelménye a jogi-igazgatási szövegek (normatív és egyedi aktusok) tartalma kapcsán régóta meglévő jelenség.²³ Az ezzel kapcsolatos igények, elvárások erősödése talán összefügg azzal, hogy az általános szerződési feltételek tömegessé válása, a jogalkotás minőségének hanyatlása és általában az információ-mennyiség megsokszorozódása már nem csupán kellemetlenségek generálóivá, hanem a modern piacgazdaságok és részvételi típusú tömegdemokráciák lassító tényezőivé, veszélyeivé is váltak.²⁴ Ez a problémakör pedig a jogalkotó és jogalkalmazó szervek, valamint a jogtudomány képviselői mellett a nyelvtudomány érdeklődését is felkeltette. A jogalkotó és a jogtudomány újabb és újabb deregulációs hullámokkal, nyelvi egyszerűsítési programokkal, illetve azokra irányuló javaslatokkal, valamint szakemberek (nyelvi szakértők) bevonásával próbál úrrá lenni a helyzeten, míg a nyelvészet – egyebek mellett – a szintaktika körében veti fel azt a kérdést, hogy általában a szaknyelveket, de különösen a jogi nyelvet hogyan lehetne ’tökéletesíteni’, azaz közelebb hozni a köznapi nyelvhez, érthetőbbé téve azt a laikusok számára.²⁵ „Ez a nyelvtisztítói hevület azonban gyakran megfélemez arra, hogy a szaknyelveknek elsősorban szakmai funkciója van, és különösen fontos, hogy a terminológia, a definíciók pontosan legyenek, és azokat úgy is alkalmazzák. Ugyanakkor a közérthetőség igénye a laikusok részéről a jogi nyelv esetében mégiscsak indokoltabb, mint más szaknyelveknél, hiszen a jogszabályokban előírt magatartási normák az emberek életének szinte valamennyi területére kihatnak, és állampolgári kötelességünk is a jogszabályok ismerete és követése vagy alkalmazása.”²⁶ A témakör említése természetesen nem a véletlen műve:

21 RIXER (2020) i. m. 117.

22 GÁCS, Anna: *Who will Read Us if We all become Writers? Print and digital Literary Periodicals, Authorship and Authority*. In: GÁCS Anna (szerk.): *A folyóiratok kultúrája az elektronikus kor szemszögéből*. Budapest, L'Harmattan, 2007, 142.

23 RIXER Ádám: Szükség van-e Magyarországon jogi-igazgatási szaknyelvújításra? Gondolatok egy kutatás margójára. *Glossa Iuridica*, 2023, 10 (3), 18.

24 Uo.

25 Uo.

26 VINNAI Edina: A jogi nyelv nyelvészeti megközelítése. *Publicationes Universitatis Miskolcensis Sectio Iuridica et Politica*, 2010, 28 (1), 165.

amikor a jogtudományi folyóiratok átalakulása, lehetséges feladatai és felelőssége kerül reflektorfénybe, ez az összefüggés megkerülhetetlen.

A jogtudomány átalakulása köréből szintén nem hagyható ki az a nyelvi dimenzió sem, amely az anyanyelv és az angol nyelv helyét és egymáshoz való viszonyát kívánja meghatározni. Míg a korábbi, e körben megejtett vizsgálatok során még volt létjogosultsága (értelme) akár egyes jogterületek Magyarországhoz kötődő, de idegen nyelvű szakirodalmi bemutatásának, a főbb témák és jellegzetes színterek áttekintésének,²⁷ ma már nincs. A nyelvtudás javulása, a fordítóprogramok léte, a mesterséges intelligencia térhódítása és a tudományok nemzetközivé válásának kiteljesedése végképp relativizálja, egyre inkább eltörli a nyelvi határokat. Bár már a '10-es évek elején is heroikus vállalkozás volt, még éppen lehetséges volt „az elmúlt 25 évben keletkezett – a magyar közigazgatás valamely vonatkozását tudományos igényű feldolgozó, elsősorban angol nyelvű [és jogtudományi irányultságú] – munkák rendszerező áttekintése”, ma azonban már nem csupán a szerzők egy tekintélyes része rendelkezik néhány idegen nyelven publikált munkával, hanem gyakorlatilag mindenki angolul jelenti meg munkái egy jelentékeny részét – pontos felmérés nincs, de nem tévedek nagyot, ha *legalább* egyharmados arányt feltételezek. A magyarul megírt munkák egyre gyakrabban jelennek meg angolul *is*, azaz egyre gyakrabban mindkét nyelven rendelkezésre állnak. Érdekes kérdés, hogy a csak angolul (vagy más idegen nyelven) megjelenő tanulmányok, kötetek aránya hogyan alakul – vélhetően e körben is egy lassú, de biztos növekedés zajlik. Mindez – a korábban ismertetett egyéb hatások által felerősítetten – tehát azt jelenti, hogy a jogtudomány körébe tartozó és magyar szerzőktől származó munkák (esetleg a magyar témát is érintő, nem magyarok által írt hasonló munkák) értékelése, rendszerező elemzése stb. azok *tömeges* volta miatt a hagyományos eszközökkel (ténylegesen elolvasom, benyomásokot szerzek stb.) már nem lehetséges, e vonatkozásban is egyre inkább csak a mesterséges intelligencia révén elképzelhető, hogy érdemi többletadatokhoz jussak.

27 Lásd például a közigazgatási jogtudomány vonatkozásában: RIXER Ádám: A magyar közigazgatás idegen nyelvű irodalmának egyes jellegzetességei az elmúlt negyedszáz esztendőben. *Pro Publico Bono - Magyar Közigazgatás*, 2013, 1 (3), 4–22.

3.2. Hogyan tudjuk értékelni a jogi folyóiratokat?

Amint az mindannyiunk előtt ismert, a tudomány hazai közegében az elmúlt 10-15 évben – *viszonylag gyorsan, a korábbi évtizedes mozdulatlansághoz képest legalábbis rendkívüli sietség mellett* – érdemi mennyiségi és minőségi kritériumok jelentek meg: az egyetemi és tágabb akadémiai szférában való előrehaladáshoz teljesítménymutatóknak kell megfelelnünk, egyénileg és intézményként is új típusú elvárások elé állítatunk. A jogtudományban nincs szavazás az év vagy az évtized szaváról, de ha lenne, akkor itt vélhetően nem a *reziliencia* vagy a *permakrízis* lenne a győztes, hanem nagy biztonsággal a *tudománymetria* szó. Egy olyan, gyorsulva piacosodó közeg jött létre, ahol az MTMT, a kari teljesítményértékelések, belső előrelépések, a hazai és nemzetközi pályázatok, együttműködések esetében a különféle elvárásoknak való megfeleléshez, a pontszámok eléréséhez, vagy éppen az intézményi rangsorokban való előrehaladáshoz, a potenciális támogatók meggyőzéséhez ma sokkal inkább szükségesek a jogi folyóiratok (is), mint 20 vagy 40 évvel ezelőtt. A doktori képzés jelentős mértékű átalakítása miatti keresletbővülésről nem is beszélve... A fejlődés robbanásszerű a publikálási igények oldalán, sőt, valójában egy minden oldalról szított versenyhelyzet is előállt. Kérdés azonban, hogy egyrészt a kínálati oldal kellő gyorsasággal igazodik-e mindehhez, másrészt pedig – és talán ez a lényegesebb –, a keresletbővülés együtt jár-e a minőségi szempontok érvényesítésének igényével, párhuzamos fejlődésével – vagy éppen ellenkezőleg – minden korábbinál több folyóirat válik 'leadóhellyé', ahol bárki-bármit eladhat... Néha azt érzékeljük (akár egyszeri olvasóként, akár a folyóiratokkal valamilyen egyéb kitüntetett szerepben kapcsolatba kerülőként), hogy a valóban egyre könnyebben hozzáférhető szakmai és kifejezetten tudományos források (jogforrások, tanulmányok stb.) ellenére (vagy talán éppen emiatt) a semmitmondó, igénytelen, egyetlen rész kérdést kontextusok nélkül megragadó, redundáns természetű, semmilyen érdemi újdonságot nem tartalmazó írások aránya folyamatosan nő...

Az említett verseny a hazai jogi lapokra is áttért, egyre inkább jelen van – egyebek mellett – az a nyomás is, hogy Q-s lappá kell válni, ami pedig – valljuk be – magyar nyelven nehezebb. Ma „angolul kell írni”, hivatkozást szerezní és előadni, mert ez az, ami számít, minden más – némi leegyszerűsítéssel – csupán reziduális tétel. Ma a legtöbb intézmény jelentős összegeket áldoz egy-egy angol nyelvű Q-s cikkre (mármint olyanra, amit saját oktatója, kutatója közölt) – s óhatatlanul felmerül a kérdés, hogy

vajon 10 év múlva előállhat-e egy olyan szituáció, amelyben az kap pénzt, aki hajlandó lesz magyar nyelven írott tanulmányt közzétenni?

A távolabbi jövő kérdései helyett azonban most hasznosabbnak látszik röviden áttekinteni azokat a lényegesebb szempontokat, amelyek mentén a mai magyar jogi folyóiratok elemzésére sor kerülhet. Kezdjük azzal, hogy – ahogyan arra már utaltam – ma már senki nincs, aki saját közvetlen olvasmányélményei alapján átlátná akárcsak saját jogterülete hazai irodalmát – a nemzetköziről nem is beszélve. Mégis tájékozódni próbálunk, de ezt már új eszközökkel, és részben már más célokkal tesszük: mérhetetlenül felértékelődik a *tudománymetria*,²⁸ a statisztika.

A jogtudományi folyóiratok tekintetében elvégzett vizsgálódások körében azonban érdemes különválasztanunk azokat a megközelítéseket, amelyek tartalmi kutatási kérdések megválaszolására vagy szakmai, szakterületi összefüggések feltárására vállalkoznak, és azokat, amelyek a publikációs fórumok, illetve a publikáló szerzők tudományos teljesítményét merőben tudománymetriai eszközökkel, azaz elsősorban a közlemények megjelenési helye, a közlemények száma, valamint azok mérhető tudományos hatása (pl. független hivatkozások száma) alapján ragadják meg. A folyóiratok tudományos teljesítménye (minősége) leggyakrabban az impakt faktor, a rang(sor) (pl. Q1-Q4 felosztás alapján), vagy éppen olyan kifinomultabb szempontok alapján kerül értékelésre, mint amilyen a visszautasítási arány.

Fontos megjegyezni, hogy mintha ezen a területen is kialakult volna valamifajta identitásválság – mintha minden elvárás azt sugallná, hogy ha tudományos aktorként életben akarok maradni, folyamatosan igazolnom kell létezésem, annak új és új indokait sorolva. Ennek a helyzetnek valós előnyei mellett egyértelmű hátránya, hogy a teljesítményértékelésekkel kapcsolatos adminisztratív típusú feladatok növekedése exponenciális, némely esetben – látszólag – kifejezetten a tartalmi, szakmai munka ellenében hat, veszélyeztetve annak minőségét is. Azért is nőtt meg a tudománymetriai jellegű tanulmányok száma a jogtudomány tekintetében is, mert „A szerzők számos folyóirat közül választhatnak, viszont nem közömbös, hogy cikkek mennyire »láthatóak« és milyen »visszhangot« keltenek. Nemcsak számukra fontos mindez, hanem az általuk képviselt intézmények számára is: a nemzetközi láthatóság egyik fokmérője azon folyóiratok minősítése, ahol az oktatóik és kutatóik publikációi megjelennek (impakt faktor), valamint az ezekre érkezett hivatkozások számossága

28 A tudománymetria fogalma kapcsán bővebben lásd: <https://u-szeged.hu/dokint/publikalas/tudomanymetria> (2026. 02. 12.)

(citációs index) is. Fontos tehát szelektálni a rendelkezésre álló lehetőségek közül, azaz célirányosan azokba a folyóiratba publikálni, amelyek a kutatási részterületet leginkább képviselik, és a nemzetközi láthatóság szempontjából a leginkább adekvátak.”²⁹

Amikor az egyes folyóiratok tekintetében kívánunk tájékozódni, a legáltalánosabb feltételeken (pl. átlagosan mennyi idő alatt lehet megjelentetni egy tanulmányt; milyen nyelven lehet publikálni; valamennyi jogterületről közöl tanulmányokat vagy egy szűkebb területet céloz meg; az adott folyóiratnak az MTA IX. Osztálya által meghatározott folyóiratlista szerint mi a besorolása;³⁰ hogyan lehet elérni a folyóiratot, pl. alkalmaz-e valamilyen dokumentumkezelő rendszert) túl számos további szempont segítheti az eligazodásunkat. Egyre több olyan tanulmány születik, amely egy adott (vagy néhány) jogtudományi (esetleg részben jogtudományi) folyóirat lapszámainak statisztikai elemzésére vállalkozik, ily módon feltárva olyan, a publikációs szokásokra és lehetőségekre, vagy éppenséggel az interdiszciplinaritás jelenlétére és tényleges irányaira vonatkozó tényeket, összefüggéseket, amelyek a szakmai közönség egésze számára is hasznosak lehetnek.³¹ Az elemzési szempontok között a potenciális szerzők számára is egyre nagyobb jelentőséggel bírnak az olyan szempontok mint a) a megjelenés formája (online, papíralapú, esetleg vegyes, illetve különösen fontos szempont, hogy van-e *online first* megjelenés az egyes tanulmányok vonatkozásában), b) hogy kell-e fizetni a tanulmány megjelenéséért, annak *open access*-ként való közzétételéért, esetleg a folyamat egyéb elemeiért, pl. a lektorálásért (ez a szempont közvetve a finanszírozás üzleti modelljére kérdez rá), c) a megjelenés rendszeressége (különös tekintettel annak megbízhatóságára, a csúszások hiányára), d) hogy van-e lektorálás, s ha igen, úgy az milyen terjedelmű, mélységű [a lektorálás kapcsán azt is meg kell jegyeznünk, hogy a tudatosan nem anonim, a lektor nevét a megjelenéskor

29 BELÉNYESI Emese – Sasvári Péter: *A közigazgatás-tudomány részterületeihez kapcsolódó, a Scimago adatbázisban szereplő folyóiratok klasszifikálása*. In: KARLOVITZ János Tibor (szerk.): *Applied Sectoral Policies = Angewandte sektorale Politik = Alkalmazott ágazati politikák*. Grosspetersdorf, Sozial und Wirtschafts Forschungsgruppe, 2024, 204.

30 Ehhez a korábbi irodalomból lásd: SASVÁRI Péter – NEMESLAKI András: Tudományos folyóiratok méltányos rangsorolása az MTA gazdasági és jogi osztályában: mit mutatnak az adatok? *Magyar Tudomány*, 2017, 178 (1), 80–91.

31 Példaként lásd: NÉMETH Richárd – SZOBOSZLAI-KISS Katalin: A számok tükrében: A Jog-Állam-Politika 2019-2024 között megjelent lapszámainak statisztikai és tudománymetrikai elemzése. *Jog Állam Politika*, 2025, 17 (2), 119–137.

kifejezetten feltüntető törekvés (lásd például hazánkban a *JeMa* kísérletét) is tartható, a minőség erősítését célzó álláspontot fejez ki, tekintve, hogy lektorok – ha közvetve is –, de a nevüket adják a produktumhoz]; e) hogy minként alakul a műfaji súlypontok átrendeződése az adott folyóiratokon belül – ez életszerűen jelenti egyes műfajok erősödését (pl. empiriát is tartalmazó tanulmányok, vitairatok, rövidebb műfajok, kutatási jelentés típusú munkák növekvő számát), mások relatív súlyvesztését (pl. recenzió), megint mások teljes ’kihalását’ (pl. konferenciafelhívás) vagy mindenkor látványos hiányát (pl. életútinterjú),³² f) hogy vannak-e olyan – *expressis verbis* nem is feltétlenül megjelenő – többletelvárások, melyekre a publikálás során tekintettel kell lenni (pl. empirikus eredmények létrehozásához, egyre gyakoribb elvárás).

Vannak természetesen olyan szempontok is, amelyek a lehetséges szerzőket közvetlenül nem érintik, de a lap minőség szempontjából egyébként lényegesek lehetnek (pl. vendégszerkesztők alkalmazásának gyakorlata, a lektorok rekrutálásának, toborzásának mikéntje, beleértve mindkettőbe azt is, hogy fizetnek-e nekik).

4. A jogi folyóiratok közti együttműködés lehetőségei

Fontos látnunk, hogy – a fentebb elemzett, döntően külső szereplők által generált, és a jogi folyóiratokat kiadó intézmények szintjén is erősödő verseny ellenére – *nem elsősorban versenytársak vagyunk*, hanem ugyanannak a kicsiny, ám erőteljes magyar nyelvű jogtudománynak a képviselői – sokkal több minden köt össze minket, mint ami elválaszt. Ha közösen térképezzük fel a problémákat, akkor a némely esetben (vonatkozásban) eltérő vagy egymással párhuzamosan haladó válaszok ellenére is tettünk valamit, ami középtávon valamennyi magyar kötődésű jogi folyóirat számára haszonnal járhat.

Amennyiben a lehetséges együttműködési formákat keressük, úgy célszerű a legkevésbé intézményesített formák felől haladni az érdemi és tartós összekapcsolódást felvető megoldások irányában. Az alábbi javaslatok kifejezett célja az inspiráció, azaz az olvasók ösztönzése arra, hogy további lehetséges formákat vessenek fel az e tárgyban kialakuló tudományos párbeszéd során...

32 Végül emlékezzünk meg az interjú műfajáról is, amelyre – ha nem is nagy számban –, látunk példát a hazai közigazgatás(i jog)tudományban is. A rövidebb formátumok mellett azonban hiányzik az ún. életinterjú (vagy életútinterjú) – amely szintén az *oral history*-t rögzíthetné. RIXER (2025) i. m. 104.

1. Az egyik kézenfekvő forma a további, a 2025. november 28-ai, első alkalomhoz *hasonló* összejövetelek szervezése – *best practice*-ek megosztása céljából. Itt életszerű felvetés az is, hogy esetleg szűkebb körben, valóban csak a (fő)szerkesztőknek és a lapok tulajdonosainak (kiadóinak), azaz a legközvetlenebbül érdekelteknek szólhatna a meghívás. Aktualitások, a megelőző találkozó után bekövetkezett fejlemények áttekintésére kerülne sor: miután szinte lehetetlen naprakésznek lenni valamennyi – akárcsak e tanulmányban felvetett – kérdésben, az ilyen megbeszélések (*workshopok*) alkalmasak lehetnek egymás tájékoztatására, a problémák rendszeres megbeszélésére. Mindig van aktualitás: korábban a DOI, aztán az OJS használata, mostanában pedig leginkább – ahogyan erre utaltam is – a Q-s folyóirattá válás feltételei tekinthetők ilyen kortárs problémának. Vannak sikeres kísérletek is, amelyekből mindannyian tanulhatunk: legfrissebb fejleményként említendő, hogy az *Institutiones Administrationis – Journal of Administrative Sciences* (IAJAS) lapot felvette a *Web of Science* a listájára, és e mondat rögzítésekor Q2-es besorolásra számíthat.
2. Az előbbi pont egyfajta leágazása vagy továbbgondolása az, amikor *több folyóirat közösen szervez konferenciát*, ami azért is lehet erőteljes, mert napjainkban a kutatások centrumában általában – tisztelet a kivételnek – nem a tudományos lapok állnak, nem ők jelennek meg kezdeményező szerepben, azzal együtt sem, hogy eredeti funkciójuk, kifejezett küldetésük minden esetben a szellemi műhely megteremtése, vagy létező műhelyek érdemi támogatása. Más tudományterületeken működő lapok is érdekesek lehetnek mint együttműködő partnerek, de a legfontosabb talán az, hogy a pusztán közlőhely státuszon túlmutató szervezői vagy egyéb közreműködői szerepbe is kerülhetnek folyóiratok – akár többen, együttműködve is.
3. S ha már a kutatások támogatásáról van szó, mindannyiunknak fontos témákban természetesen az eredmények bemutatása is a folyóiratok közös, többes vállalása lehet – beleértve akár azokat az eseteket is, amikor több folyóirat is közli ugyanazt a cikket! Jegyezzük meg, hogy az MTMT jelen formájában *már* tudja kezelni ezen problémát, segítségével transzparens módon összekapcsolhatóak ezek az azonos tartalmú, de akár kettőnél is több helyen (!) egyszerre megjelenő írások. Ez – egyébiránt – a közös célok és értékek jobb láthatóságán túl a szerzőknek is megéri, többszörös a hatás, a majdani hivatkozottság is. A folyóiratok emellett közösen meghirdethetnek éves kutatási témákat is. A közös

témák természetesen nemcsak a tételes jog valamely intézményével vagy a jogélet egyéb aspektusaival kapcsolódhatnak össze. Ahogy az archontológia teret nyer a jogtudományon belül is, és elkezdjük felfedezni a jeles elődök életéből nyert tanulságok alakító szerepét a magunk dolgaiban is – ugyanígy értékes lehet a jogirodalomra vonatkozó kutatások felkarolása is.³³

Sőt, sor kerülhet együttműködésre kutatásetikai kérdésekben is, még akkor is, ha ez is egy kényes terület – ugyanis a legritkábban érdekeltek a lapok az érdekkörükbe tartozó konkrét ügyek nyilvánosságra hozatalában, ha azok előfordulnak (pl. amikor két helyre is leadta valaki ugyanazt a tanulmányt, de nem szólt, hogy másodközlés lenne vagy kifejezetten nemlegesen nyilatkozott; a társszerzőt nem tüntette fel, illetve nem szerző az illető, de témavezetőként odaíratja a nevét a valódi szerző mellé stb.).³⁴ A mesterséges intelligencia térhódítása miatt a ma még inkább egyéni stratégiákat éltető gyakorlat vélhetően változni fog, a folyóiratok igen rövid időn belül arra kényszerülnek majd, hogy a közös fellépést, közös szabályozást, de legalábbis a *gentlemen's agreementek* kidolgozása formájában történő közeledést és az információcserét is felhasználó minőségbiztosítási megoldásokat válasszák.

4. A folyóiratok bármilyen konstellációban történő, tudományos vagy egyéb a jogi közelettel összefüggő rendezvények létrehozása érdekében bekövetkező összekapcsol(ód)ása egyúttal további lehetőségeket is felvet: akár közös nyilatkozatok, közös ügyek melletti elvi kiállások, figyelemfelhívások megfogalmazására is sor kerülhet, úgy, hogy valamennyi résztvevő saját lapjában is közzéteszi a közös álláspontot. Ezek lehetnek konkrét elköteleződés nélküli szándéknyilatkozatok (*például a magyar nyelv ügyében*), de akár konkrét, együttes elkötelezések is. Minden ilyen kiállásnak önmagán túlmutató hatása van – mindenképpen jelzi, ha van olyan kérdés, amelyet érdemes napirendre tűzni és ott is tartani. El kell ismerni azt is, hogy egy ilyen típusú együttműködésnek számos stratégiai, politikai, szakmai, személyes és egyéb akadálya merülhet fel...

33 Lásd például: BATÓ Szilvia: „...törvényeink minden téren hiányoznak...”: Jogrendszer, büntetőjog és jogi szaksajtó (1867-1880). *Aetas*, 2023, 38 (2), 5–38.

34 Még a régi kérdéseket elemzi, de az alapokat jól adja vissza: MAH, Eric C. : How Journals and Institutions Can Work Together to Promote Responsible Conduct. *Journal of Microbiology & Biology Education*, 2014, 15 (2), 143–145. DOI: 10.1128/jmbe.v15i2.869

Egy konkrét példán keresztül érzékeltetve, hogy miről is lenne szó, álljon itt egy képzeletbeli, de bizonyosan lehetséges közös nyilatkozat szövege.³⁵

Szándéknyilatkozat

Mi, a magyar jogi-igazgatási folyóiratok képviselői kinyilvánítjuk abbéli szándékunkat, hogy a magyar jogi és igazgatási szaknyelv ügyében párbeszédet kívánunk folytatni, és a rendelkezésünkre álló eszközökkel támogatjuk is annak előrehaladását, folyamatosságát.

Mi, a magyar jogi-igazgatási folyóiratok képviselői elkötelezzük magunkat amellett, hogy folyóiratainkban a magyar nyelvű tanulmányok aránya éves átlagban el fogja érni a legalább 50%-ot, illetve az eleve angol nyelvű folyóiratainkban törekszünk az egyes szakkérdések magyar helyzetének bemutatására, elemzésére is.

Elkötelezzük magunkat továbbá, hogy a magyar jogi és igazgatási nyelvvel kapcsolatos kérdéseket prioritásként kezeljük, törekszünk az e tárgyban születő írások publikálására, a kérdéskörrel kapcsolatos vita fenntartására, az érvek folyamatos bemutatására. Ugyanígy, kívánjuk a társlapokkal való kapcsolat elmélyítését és a folyamatos együttműködést, együttgondolkodást.

Budapest, 202....

Aláírók:

5. Az előző ponthoz képest szakmai értelemben konkrétabb, mégis kevesebb 'veszélyt' hordozó együttműködési forma a közös pályázatkiírás.

35 A szövegben szereplő 'jogi-igazgatási folyóiratok' kifejezésnek a 'jogi folyóirat' fogalmához való viszonya elemzését itt nem tartom szükségesnek – annak kifejtésére a közigazgatási jogtudományi folyóiratok bemutatása során, másutt keríték sort. A 'jogi nyelv' és a 'jogi-igazgatási nyelv' kifejezéseket e tanulmányban szintén azonos értelemben használom – hasonlóan a hazai szakirodalom egy jelentős részéhez.

Szómagyarító vagy más (pl. jogesetmegoldó) pályázatok közös meghirdetésére kerülhet sor: ha a felhívás egyszerre 30-40 lapban jelenik meg, a figyelem felkeltése, a magyar nyelv ügye vagy más közös cél felé fordítása bizonyosan bekövetkezik. Erre külön-külön *valószínűleg* nem, vagy csak alacsonyabb hatásfokkal lennének képesek a lapok. S a folyamatnak ezen a ponton nem is kell véget érnie: az így előállított szavakra, kifejezésekre vonatkozóan dráma és/vagy verspályázat, novellapályázat is meghirdethető utóbb – joghallgatói és/vagy gyakorló jogászai kategóriákban. A lehetőségek korlátlanok – a határ valóban a csillagos ég. A szavak, kifejezések szaknyelvbe történő beépülésére mindazonáltal csak akkor van esély, ha folyamatszerűen zajlanak az események – azaz nem egyszeri nekiveselkedésről van szó. Lényeges körülmény az is, hogy a folyamat egy pontján az újonnan előállított szavaknak, kifejezéseknek be kell kerülniük a terminológiai adatbázisokba is... A problémakör egyébiránt úgy is megragadható, hogy miután a jogi-igazgatási szaknyelvbe való tudatos beavatkozás egyébként is folyamatosan zajlik egy hullámszerű, szakaszos formában (jogalkotással, a negatív jogalkotásként is értelmezhető deregulációval, az utóbbiból részben független nyelvi egyszerűsítéssel, és legújabban a mesterséges intelligencia felhasználási területeire irányuló kísérletezéssel), a kérdés csupán az, hogy ma – a 2020-as években – szükség van-e az ezen formákat meghaladó beavatkozásra a vizsgált szaknyelvi területen.³⁶

6. Együttműködés kialakulhat érdekvédelmi céllal is, amikor is nem – csak – az egyéni érdekkijárársban bízunk, hanem a közös kiállás lehetősége is eredményekkel kecsegtet – olyan kérdésekben is mint a lapminősítés, vagy éppen a folyóiratok finanszírozását javító jogszabályváltoztatásokkal összefüggő nyomásgyakorlás esete. Végeredményben akár folyamatos szakmai együttműködés is kialakulhat, ám itt sem szabad véka alá rejteni, hogy mindez nyilván komoly veszélyeket is hordoz magában: az egyébként kellemes és hasznos együttgondolkodásokat, felemelő közösségi alkalmakat hirtelen frakcióharcok, egyéni és csoportos érdekeket előtérbe állító fellépések árnyékolhatják be.
7. Az együttműködés egyik végső, immár intézményesített formája az egyesületi típusú szerveződés.³⁷ A jogtudományban ismerünk általános jellegű, azaz szak- és tudományterületeken átívelő tudományos (vagy részben tudományos) egyesületeket, tudományos társaságokat (lásd

36 RIXER (2023) i. m. 12–13.

37 Ehhez lásd bővebben: RIXER (2022a) i. m.

a MÁJT, illetve az MJE példáját), illetve egyes szűkebb jogterületeken tevékenykedő civil típusú entitásokat is (lásd pl. a KTE esetét) – miközben a ’funkcionális’ jellegű, nem jogterületi logika, hanem a tudományosság valamely szűkebb aspektusa mentén történő szerveződés is lehetséges lenne, akár egy, a hazai jogi vagy kifejezetten a hazai jogtudományi folyóiratokat tömörítő egyesület formájában is.

Bármi is lesz azonban a továbblépés iránya, pontos formája, az első találkozó meghirdetése után kapott sok-sok támogató és további beszélgetéstémákat felvető levél (e-mail) azt jelzi számomra, hogy *egyrészt* az elmúlt 188 évben³⁸ sok átbeszéletlen ügy és téma gyűlt fel a jogi folyóiratok kapcsán, *másrészt* igény mutatkozik arra, hogy a legközelebbi beszélgetésre, egyeztetésre vagy egyéb koordinált fellépésre ebben a körben ne újabb 188 év múlva kerüljön sor, hanem valamivel hamarabb, akár már néhány éven belül.

38 A hazai jogi folyóiratirodalom 1837-ben indulására nézve lásd: KOI Gyula: *A magyar közigazgatás-tudomány*. In: JAKAB András – KÖNCZÖL Miklós – MENYHÁRD Attila – SULYOK Gábor (szerk.): *Internetes Jogtudományi Enciklopédia* (Közigazgatási jog rovat, rovatszerkesztő: Balázs István). Budapest, ORAC Kiadó Kft. – Eötvös Loránd Kutatási Hálózat Társadalomtudományi Kutatóközpont Jogtudományi Intézete, 2023, [33]. <http://ijoten.hu/szocikk/a-magyar-kozigazgas-tudomany> (2026. 03. 12.)